

Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Türkiye Büyük Millet Meclisince denetlenmesinin düzenlenmesi hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 22.5.1964 - Sayı : 11709)

No.
468

Kabul tarihi
12.5.1964

T.B.M.M. Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma Komisyonu

MADDE 1. — Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Türkiye Büyük Millet Meclisince denetlenmesini sağlamak üzere, Cumhuriyet Senatosunca seçilecek onbeş Cumhuriyet Senatosu üyesi ile Millet Meclisince seçilecek otuzbeş milletvekilinden ibaret bir Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu İktisadi teşebbüsleri Karma Komisyonu kurulmuştur. Bu Karma Komisyon üyeleri, her toplantı yılı başında seçilirler.

Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisinde mevcut siyasi parti grupları ve siyasi parti grubu mensubu olmıyanlar, her Meclisin kontenjanı içinde o Meclisteki sayılarının - boş üyelikler hariç - üye tamsayısına nisbet edilmesiyle bulunacak yüzde oranına uygun olarak temsil edilirler.

Her Mecliste hangi siyasi parti gruplarınca ve siyasi parti grubu mensubu olmıyanlardan ne kadar aday gösterileceği önceden o meclisin içtüzüğüne göre tesbit edilir. Bu sayılara yüzde oranlarını aksettirmemesi noktasından her Meclisin içtüzüğüne göre itiraz edilebilir ve bu itirazlar, ilgili Meclisin içtüzüğüne göre karara bağlanır. Siyasi parti grupları, kendilerine düşen sayı kadar aday gösterirler; siyasi parti grubu mensubu olmıyanlar, kendileri veya ilgili Meclis üyelerince aday gösterilirler. Seçim, her Meclisin kendi içtüzüğüne göre yapılır. Siyasi parti grubu mensubu olmıyanların temsili siyasi parti gruplarının temsiliğini engelliyecekse, siyasi parti grupları, her halde, kendilerine düşen sayıları aşmamak şartıyla tercih olunur.

Bu Karma Komisyon üyeliği, yasama organı içerisinde Anayasa, kanunlar ve yasama meclisleri içtüzükleri gereğince kurulan bütün Karma Komisyon, komisyon ve geçici komisyonlar üyeliğiyle bağdaşabilir.

Bu Karma Komisyonun denetimi, Millet Meclisi içtüzüğüne göre Millet Meclisi Başkanlığınca yapılır.

Başkan, Başkanvekili, Sözcü ve Kâtip

MADDE 2. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma Komisyonu, her toplantı yılı başında bir Başkan, bir Başkanvekili, bir Sözcü ve bir Kâtip seçer. Bunlardan Başkan ve Başkanvekili aynı yasama Meclisinin üyesi olamaz; Sözcü ve Kâtip için de aynı hüküm uygulanır.

Başkan, Kamu İktisadi Teşebbüslerinin durumunu incelemek üzere raportörler seçebilir. Rapor-törler, Kamu İktisadi Teşebbüslerinin durumunu, genel iktisat politikası, işletmecilik, faaliyetleri-nin mevzuata, uzun vâdeli kalkınma plânına ve plânın uygulama programlarına uygunluğu noktala-rından incelerler. Rapor-törler, her toplantı yılı başında seçilirler.

T.B.M.M. nin Kamu İktisadi Teşebbüslerini denetlemesi

MADDE 3. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma Komisyonu, Yüksek Denetleme Kurulunun raporlarıyla Başbakanlığın sevk edeceği diğer raporları inceler. Her teşebbüsün bilançosuyla netice hesaplarını kapsamaması gereken bu raporlar, esas itibarıyla bir yıl önceki duruma aid olmak üzere en geç her Kasım ayı sonunda Türkiye Büyük Millet Mec-

lisine Başbakanlıkça sunulur ve derhal Karma Komisyona havale edilir. Karma Komisyon, incelemelerini, raporun kendisine havale edilmesinden itibaren doksan gün içinde tamamlar.

Karma Komisyonun bütün Kamu İktisadi Teşebbüslerini kapsamaması gereken raporu, Cumhuriyet Senatosu Genel Kuruluna sevk edilir. Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulu, bu rapor üzerinde en çok onbeş gün süren bir genel görüşme açar ve bu genel görüşme sonunda bilâncolar ile netice hesaplarının tasvibedilip edilmediği hakkındaki görüşlerini Millet Meclisine bildirir.

Millet Meclisi Genel Kurulu, Karma Komisyon raporu ve Cumhuriyet Senatosunun yukardaki fıkra uyarınca ulaştığı sonuçlar üzerinde genel görüşme açar. Bu genel görüşme en çok yirmi gün sürer. Bu genel görüşme sonunda, Millet Meclisi Genel Kurulu, bilâncolarla netice hesaplarını tasvibetmek suretiyle Kamu İktisadi Teşebbüslerinin yönetim kurullarının ibra edilmesini karara bağlar veyahut bilâncolarla netice hesaplarını tasvibetmemek suretiyle Kamu İktisadi Teşebbüslerinin yönetim kurullarının ibra edilmesini reddeder.

4 ncü maddenini 1 nci fıkrası hükmüne tabi olup da genel kurulları Türk Ticaret Kanununa veya özel kanunlarına tabi şirket ve kurumlar hakkında da, bu madde hükümleri uygulanır. Ancak, bunların bilâncolarıyla netice hesapları ve bunlar hakkında Karma Komisyona hazırlanan raporlarla ilgili olarak yasama meclisleri genel kurullarında her hangi bir oylama yapılamaz ve bunların yönetim kurullarının ibra edilmesi veya edilmemesi hususunda karar verilemez; bu raporlar, sadece genel görüşme konusu olur.

Tasvibedilen bilâncolarla netice hesaplarını veya malî durumları gösteren tablolar, Millet Meclisinin ibra kararıyla birlikte Resmî Gazetede yayınlanır. Millet Meclisi bu vesikaları tasvibetmiyerek ilgili yönetim kurullarını ibra etmemişse, bu husustaki karar da Resmî Gazetede yayınlanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetimine tabi Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile bu Kamu İktisadi Teşebbüslerinin iştirakiyle kurulan diğer Kamu İktisadi Teşebbüslerinin denetimi, üst teşebbüsün denetimi ile bir arada yapılır. Değişik Kamu İktisadi Teşebbüslerinin iştirakiyle kurulmuş olan böyle bir teşebbüsün hangi üst teşebbüsle bir arada denetime tabi tutulacağı hususunda esas, ödenmiş iştirak miktarı üstünlüğüdür; bu miktarlar eşitse, bu husus, Karma Komisyona karara bağlanır.

Bu kanunla kurulan denetime giren Kamu İktisadi Teşebbüslerinin tanımı

MADDE 4. — Ödenmiş sermayesinin yarısından fazlası kamu tüzel kişilerince sağlanmış olan kurumlar ile bu kurumların ödenmiş sermayesinin yarısından fazlasını sağlamış oldukları diğer kurumlar ve yukarıda sayılanlardan olmamakla beraber kendilerine bâzi kamu yetki ve görevleri verilmiş olup galip vasıfları bu kamu hizmetlerini yürütmek olan ve kamu kurum niteliğindeki meslek kuruluşlarından olmayıp özel kanunlara tabi Kurumlar ve İller Bankası, bu kanunla konulan denetime tabidirler.

Mahallî idarelerin ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, ödenmiş sermayesinin yarısından fazlasını sağladıkları kurumlar ile bu kurumların ödenmiş sermayesinin yarısından fazlasını sağladıkları kurumlar, bu kanunla konulan denetimin dışındadırlar.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının Türkiye Büyük Millet Meclisince denetlenmesi, Anayasanın 94 ncü maddesinde söz konusu millî bütçenin incelenmesi yoluyla yapılır; bu Banka, bu kanunla konulan denetime tabi değildir.

Milletlerarası anlaşmalar gereğince özel teşebbüsün idaresine bırakılan kurumlar, bu kanunla konulan denetime tabi değildirler.

1,2 ve 3 ncü fıkralarda yazılı kurumlar ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, 1 nci fıkra anlamında kamu tüzel kişisi sayılırlar.

Sayıştay denetimine tabi döner sermayeler

MADDE 5. — Anayasanın 127 nci maddesinin 1 nci fıkrası gereğince Sayıştayın denetimine tabi olan genel veya Katma Bütçeli dairelerin idare ettikleri döner sermayelerin denetimi de Sayıştayca yapılır.

Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu

MADDE 6. — 17 Haziran 1938 tarihli ve 3460 sayılı Kanuna ek 15 Temmuz 1960 tarihli ve 23 sayılı Kanununun 10 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«**MADDE 10.** — Sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan iktisadi teşekküllerin teşkilâtıyla idare ve murakabeleri hakkındaki 17 Haziran 1938 tarihli ve 3460 sayılı Kanununun 7 nci maddesi gereğince kurulan Yüksek Denetleme Kurulu, Başbakanlığa bağlıdır. 12 Mart 1964 tarihli ve 440 sayılı İktisadi Devlet Teşekkülleriyle müesseseleri ve iştirakleri hakkındaki Kanuna tabi teşekkül ve müesseselerin ve özel kanuna göre denetleme görevi kendisine verilmiş olan sair kurumların denetlemesi bu kurul tarafından yapılır.

Mahallî idarelere ait iktisadi teşebbüslerin denetlemesi, bu idarelerin kendi organları tarafından yapılır.

Yüksek Denetleme Kurulu, kanun gereğince hazırlıyacağı raporları, Başbakanlığa sunar. Bu raporların gereken organ, daire, kurum ve teşekküllere dağıtımını Başbakanlıkça yapılır.»

M. T. A. Umumi Heyetinin kaldırılması

MADDE 7. — 14 Haziran 1935 tarihli ve 2804 sayılı Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Kanununun 17 ve 18 nci maddeleri kaldırılmıştır.

E.İ.E.D. Umumi Heyetinin kaldırılması

MADDE 8. — 24 Haziran 1935 tarihli ve 2819 sayılı Elektrik İşleri Etüt Dairesi teşkiline dair Kanununun 17 ve 18 nci maddeleri kaldırılmıştır.

Özel Yasama denetimi usullerinin kaldırılması

MADDE 9. — Bu kanunun yürürlüğe girmesine kadar denetlenmesi görevi, yasama organının bu kanunun 1 nci maddesiyle kurulan Karma Komisyondan gayri komisyonlarına veya Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin de iştirakiyle kurulan heyetlere verilmiş olan kurumların bu denetim usulleri kaldırılmıştır.

M.K.K. gereğince verilmiş sermaye ile ilgili raporlardan Kamu İktisadi Teşebbüslerine aidolanlar

GEÇİCİ MADDE 1. — 18 Ocak 1940 tarihli ve 3780 sayılı Millî Korunma Kanununun 45 nci maddesi gereğince verilen sermayeden sağlanan sermaye ve ayrılan fonlar hakkında aynı kanunun 51 nci maddesi gereğince Yüksek Denetim Kurulunun hazırladığı ve işbu kanunun 4 ncu maddesine giren kurumlardan kendilerine bahis konusu sermayeden sermaye sağlanmış veya fon verilmiş olanlara aidolan raporlar, bahis konusu kurumların doğrudan doğruya kendilerine ait olarak Yüksek Denetim Kurulunca hazırlanan raporlar hakkında uygulanan işleme tabi tutulurlar.

M.K.K. gereğince verilmiş sermaye ile ilgili diğer raporlar

GEÇİCİ MADDE 2. — 18 Ocak 1940 tarihli ve 3780 sayılı Millî Korunma Kanununun 51 nci maddesi gereğince düzenlenmiş olup Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edilmiş bulunan raporlardan işbu kanunun yürürlüğe girmesine kadar muamelesi tamamlanmamış olan ve işbu kanunun 4 ncu maddesine giren kurumlarla ilgisi olmayan raporlar, aid oldukları dairenin tabi olduğu denetim usulüne tabi tutulurlar.

İlk kuruluş

GEÇİCİ MADDE 3. — 1 nci maddede bahis konusu Karma Komisyonun seçimi, bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren onbeş gün içinde tamamlanır. Bu kanunun yürürlüğe girmesi Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatiline veya yasama meclislerinden birinin ara vermesine raslıyorsa, seçimler, ilk olağan toplantıdan itibaren aynı süre içinde tamamlanır.

Karma Komisyon, bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce yürürlükte olan mevzuat gereğince görüşülmemiş veya görüşülmesi bitirilmemiş bulunan bilâncolar ile kâr ve zarar hesaplarını veya malî durumları gösteren tabloları ve raporları bu kanun hükümleri dairesinde derhal görüşmeye başlar.

Yürürlüğe giriş

MADDE 10. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 11. — Bu kanunun yasama organıyla ilgili hükümlerini yasama meclisleri ve diğer hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

18 Mayıs 1964

	Millet Meclisi	Cumhuriyet Senatosu
Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası : 15.5.1964	2/273	2/99
Bu kanunun yayımının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası : 18.5.1964	4/166	

Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların Cilt, Birleşim ve Sayfa numaraları :

Millet Meclisi Tutanak Dergisi			C. Senatosu Tutanak Dergisi			Millet Meclisi Tutanak Dergisi		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
6	104	5	14	104	160	23	1	2
	106	108	15	122	354	24	20	32
	110	250		124	520:555,562:563,		21	64:77
19	113	420			592:615	30	96	127:128
20	126	445:459					101	369:372

Millet Meclisi 234 ve 234 e 1, 2, 3 ncu ek S. Sayılı basmayazılar Millet Meclisi 126, 21 ve 101 nci Birleşim Tutanak dergisine, Cumhuriyet Senatosu 324 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosu 124 ncu Birleşim Tutanak dergisine bağlıdır.

Bu kanunu görüşen komisyonlar : Millet Meclisi Geçici Komisyonu; Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet, Sanayi, Tarım, Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe ve Plân komisyonlarından kurulan Geçici Komisyon ile Karma Komisyon.